

Κλας Έκμαν: «Οι καθημερινοί αποτυχημένοι είναι οι άνθρωποί μου»

By
[Ιωάννης Κοντός](#)

-
February 26, 2022

«Αμάλαμα» αστυνομικής λογοτεχνίας, νουάρ και ψυχολογικού θρίλερ, το βραβευμένο μυθιστόρημα του Σουηδού Κλας Έκμαν, *Ικανοί για όλα*, είναι μια απολαυστική, αιματοβαμμένη, καυστική σάτιρα της σουηδικής μεσαίας τάξης.

Μια εξίσου απολαυστική συνέντευξη με τον συγγραφέα, με αφορμή την κυκλοφορία του βιβλίου του στα ελληνικά τον Ιανουάριο.

Πόσο μακρά υπήρξε η απόσταση που κάλυψες μεταξύ της μουσικής δημοσιογραφίας/επιμέλειας κειμένων και της συγγραφής μυθοπλασίας; Τι σε «έτρωγε» ν' ακολουθήσεις αυτό το καλλιτεχνικό «μονοπάτι»;

Γράφω μυθοπλασία όσον καιρό θυμάμαι τον εαυτό μου, αλλά ποτέ δεν είχα ολοκληρώσει κάτι πριν από το [Iκανοί για όλα](#). Αυτή τη φορά τα κατάφερα.

Δουλεύω πάνω σε δικά μου κείμενα νωρίς το πρωί, αργά το βραδάκι και μερικές φορές τα Σαββατοκύριακα όταν η κόρη μου βγαίνει με τους φίλους της.

Όσον αφορά στη μουσική δημοσιογραφία, νομίζω ότι είναι σπουδαία για τους συγγραφείς μυθοπλασίας.

Πρέπει να περιγράψεις μια καλλιτεχνική φόρμα που είναι αρκετά αδύνατο να περιγραφεί λεκτικά.

Για τις συνεντεύξεις κάποιες φορές είχα στη διάθεσή μου δέκα με δεκαπέντε λεπτά κι έπρεπε να φύγω από δωμάτιο με έναν Pharrell Williams ή έναν 50 Cent με μια τουλάχιστον αξιομνημόνευτη φράση και αστείες λεπτομέρειες.

Οπότε έπρεπε πραγματικά να εκπαιδεύσω την όραση, την ακοή και όλες τις υπόλοιπες αισθήσεις μου. Και μερικές φορές, αν η κατάσταση ζόριζε, να επινοήσω και κάποια πράγματα...

Τι σε συναρπάζει πιο πολύ σ' αυτό το μεθυστικό «αμάλγαμα» αστυνομικής λογοτεχνίας, νουάρ και ψυχολογικού θρίλερ; Είσαι και ένθερμος αναγνώστης τέτοιων μυθιστορημάτων;

Οι Γάλλοι υπαρξιστές χαρακτήριζαν τα βιβλία Αμερικανών ριπρ συγγραφέων «αμερικανικό υπαρξισμό». Νομίζω πως είχαν πολύ δίκιο ως προς αυτό.

Λατρεύω όλο το νουάρ είδος και το ψυχολογικό θρίλερ γιατί σχεδόν πάντα συμπυκνώνονται στο ποιοι τελικά γινόμαστε βάσει των επιλογών που κάνουμε.

Και πόσο γρήγορα μπορούν ν' αλλάξουν τα πράγματα και μπορεί ν' ανακαλύψουμε νέες πτυχές της προσωπικότητάς μας, που μερικές φορές μάς αρρωσταίνουν. Αυτού του είδους τα βιβλία ανέκαθεν με προσέλκυαν.

Από τον Καμύ και τον Ντοστογιέφσκι, στην Πατρίσια Χάισμιθ, τον Τζέιμς Μ. Κέιν και την Φλάνερι Ο' Κόννορ.

Αυτά τα βιβλία με συντροφεύουν για μεγαλύτερο διάστημα από τα περισσότερα που αφορούν σε ντετέκτιβ, οι οποίοι επιλύουν υποθέσεις. Οι καθημερινοί αποτυχημένοι είναι οι άνθρωποί μου, τουλάχιστον όσον αφορά στα βιβλία.

Και το λατρεύω όταν ανακλύπτει το ερώτημα «*Τι θα έκανα εγώ;*» στη διάρκεια της ανάγνωσης ενός βιβλίου.

Ένα άλλο στοιχείο των νουάρ βιβλίων είναι ότι συχνά είναι πολύ αστεία. Αυτό τα καθιστά και πιο πιστευτά, νομίζω.

Συχνά, όταν διαβάζω τη λεγόμενη «σοβαρή» μυθοπλασία, σοκάρομαι κάπως από την έλλειψη αστείων στους διαλόγους. Μεγάλωσα στη σουηδική ύπαιθρο και όλοι έλεγαν αστεία διαρκώς, ιδίως εκείνοι που ποτέ δεν τα κατάφερναν, οι φτωχοί ή οι αγρότες.

Πάντα υπήρχε κάποιου είδους διαγωνισμός, λες και η συνομιλία ήταν μια μάχη όπου όποιος εκστόμιζε την πιο αστεία ατάκα την κέρδιζε. Δεν είχε καθόλου να κάνει με την παιδεία.

Είμαι σίγουρος πως αυτό ισχύει παντού. Οι άνθρωποι λένε περισσότερο ή λιγότερο αστεία πράγματα όλη την ώρα, απλώς η συγκεκριμένη συνήθεια εμφανίζεται πολύ σπάνια στη λογοτεχνία.

Ένας ακόμη λόγος να στραφείς στο νουάρ, λοιπόν, γιατί τα κλασικά βιβλία του είδους συχνά φαντάζουν πιο πραγματικά και αληθινά μέσα από τον τρόπο που έχουν γραφτεί και αφήνουν τους χαρακτήρες τους να μιλήσουν.

Το *Ικανοί για όλα*, μια καυστική, συχνά εξωφρενική, αλλά πάντα γεμάτη σασπένς σάτιρα της σουηδικής μεσοαστικής τάξης, των αγχών, των ανεπαρκειών, των αποτυχιών και των ηθών της είναι το βραβευμένο ντεμπούτο σου μυθοπλασίας.

Το «ικανοί» (“capable”) συνηχεί με το «ένοχοι» (“culpable”) στα αγγλικά. Συνειδητή επιλογή;

Το λατρεύω που το αντιλήφθηκες! Προσωπικά, το συνειδητοποίησα όταν μεταφράσαμε τον τίτλο στα αγγλικά, και μετά χάρηκα ακόμα περισσότερο μ’ αυτόν. Έβγαζε ακόμα περισσότερο νόημα.

Για μια στιγμή σκέφτηκα ότι το *Culpable People* ίσως θα ήταν καλύτερος τίτλος, μπορεί όμως να ήταν υπερβολικά ηθικολογικός- σαν να επρόκειτο για κήρυγμα αντί για ένα διασκεδαστικό θρίλερ.

Διαβάζοντας το μυθιστόρημά σου, συμπεραίνω πως όχι μόνο είσαι *εξοικειωμένος* με τη σουηδική μεσοαστική τάξη, αλλά είσαι και μέλος της.

Ερμηνεύει αυτό τη σχέση αγάπης-μίσους που φαίνεται να διατηρείς μαζί της; «Βλέπεις» τον εαυτό σε κάθε χαρακτήρα;

Υπάρχει πολύ μίσος προς τον εαυτό μου, ναι. Βίωνα ένα φιλικό διαζύγιο εκείνη την περίοδο και ήμουν απλώς εξαιρετικά κουρασμένος με μένα και όλες τις ανικανότητες και τις λογιστικές κακοτοπιές μου.

Πολλά από τα γελοία γνωρίσματα που βλέπουμε στους αντρικούς χαρακτήρες των ιστοριών ήταν προϊόν αηδίας για τον εαυτό μου.

Σ' ένα ανώτερο επίπεδο, ανέκαθεν μ' εντυπωσίαζε το πόσο οι άνθρωποι πιστεύουν ότι είναι καλοί, αξιοπρεπείς και υπέρτεροι των άλλων.

Κι αυτό αφού έχουν γεννηθεί, μεγαλώσει και στηριχτεί οικονομικά μέσα σ' ένα πολύ ασφαλές περιβάλλον, όπου σχεδόν απαιτείται προσπάθεια -ή γκαντεμιά- για να τα σκατώσεις πραγματικά.

Ήθελα, λοιπόν, να δω τι θα συνέβαινε στους πλέον συνηθισμένους Σουηδούς αν όντως έκαναν ένα λάθος που θα μπορούσε να επηρεάσει τη ζωή τους και, σ' αυτή την περίπτωση, ακόμη περισσότερο αν έκαναν το σωστό.

Οι αναγνώστες ξερουν, ασφαλώς, πως η κακή επιλογή θα εξελιχτεί στο χειρότερο δυνατό σενάριο, καθώς πρόκειται για θρίλερ, αλλά η Άνα και ο Γιούχαν δεν το ξέρουν όταν συμβαίνει το ατύχημα.

«Τι πήγαινε λάθος σ' αυτή τη χώρα; Από πού έρχονταν όλοι αυτοί οι ανόητοι δειλοί που είχαν καταλάβει κοινωνία, πολιτική, μέσα ενημέρωσης; Αιμομίκτες ρατσιστές, πολιτικά αφελείς αριστεροί, άψυχοι μετριοπαθείς, απαθείς φιλελεύθεροι», αναλογίζεται ο Ρίκαρντ.

Είναι κι η δικιά σου «διάγνωση» της σύγχρονης σουηδικής κοινωνίας; Τι πραγματικά πάει λάθος στη χώρα σου- και γιατί; Και πώς μπορεί αυτή η τάση, εφόσον υπάρχει, ν' αντιστραφεί;

Πόσο σκοτεινά θες να κινηθείς;

Σοβαρά, δεν είναι πραγματικά η διάγνωσή μου, τουλάχιστον όχι μετά τα πρώτα τρία ποτήρια καφέ το πρωί -και κανένας δε θα ήθελε να με συναντήσει πριν απ' αυτά-, αλλά δε νομίζω ότι είναι μόνο πρόβλημα της Σουηδίας.

Ασφαλώς, όμως, αυτή η πολιτική πόλωση και ο αδύναμος στοχασμός για το καθετί σχεδόν παντού τώρα είναι βαθιά θλιβερά, καθώς όλη η ανθρωπότητα έχει να ασχοληθεί με μερικούς σοβαρούς κινδύνους.

Και όντως νομίζω ότι θα έκανε καλό στις παλιές ιδεολογίες και πεποιθήσεις μια ανανέωση, όπως το να περάσεις από το Playstation 1 στο Playstation 5 χωρίς να σταματήσεις στο 2 και το 4.

Δυστυχώς, είμαι απλώς ένα Σουηδός συγγραφέας αστυνομικής λογοτεχνίας κι όχι Έλληνας φιλόσοφος, όποτε δεν μπορώ να σου πω ή να πω στον εαυτό μου πως θα λειτουργούσε αυτό ή ποια θα ήταν τα αποτελέσματα.

Νιώθω, ωστόσο, ένοχος και πολύ, πολύ άσχημα για το τι είδος κόσμου αφήνουμε στα παιδιά μας και στα παιδιά τους. Και η πεποίθησή μου είναι ότι πολλοί άνθρωποι δεν αισθάνονται αρκετά άσχημα.

Όπως έχει σωστά επισημανθεί, το *Ikanoí* για όλα είναι χιτσκοκικό στον πυρήνα του, και όντως πολύ κινηματογραφικό. Νιώθεις πως «χρωστάς» στον Χίτσκοκ από την άποψη του τρόπου δόμησης της μυθοπλασίας και των χαρακτήρων;

Πιθανότατα ναι.

Οι γονείς μου με αφήναν να παρακολουθώ τις ταινίες του Χίτσκοκ όταν παραήμουν νέος. Θυμάμαι να ουρλιάζω μπροστά από την τηλεόραση όταν έβλεπα την μητέρα του Νόρμαν Μπέιτς στην *Ψυχώ* και σε όλη σχεδόν τη διάρκεια των *Πουλιών*.

Αλλά, σε αυτή την περίπτωση, η δομή επιλέχτηκε κυρίως από αβρότητα προς τον αναγνώστη, νομίζω. Στ' αλήθεια θα το μισούσα αν οι άνθρωποι βαριόντουσαν διαβάζοντας.

Αν οι άνθρωποι το διαβάσουν και το μισήσουν, είναι εντάξει κατά μία έννοια- εφόσον, τουλάχιστον, διασκεδάσουν μισώντας το.

Αλλά αν κάποιος αγοράσει το βιβλίο και βαρεθεί, αυτό θα με στενοχωρούσε πραγματικά πολύ. Σε μια τέτοια περίπτωση, θα είχα σπαταλήσει και τα λεπτά -ίσως ακόμη και μια ώρα- του αναγνώστη ΚΑΙ τα χρήματά του.

Δούλεψα πολύ σκληρά τον ρυθμό, τη δράση και τη δομή, ώστε να σιγουρευτώ ότι κανένας δε θα χασμουρηθεί. Δεν μπορώ να αναγκάσω κάποιον να αγαπήσει το βιβλίο, αλλά σκέφτηκα πως θα μπορούσα τουλάχιστον να πω την ιστορία με όχι βαρετό τρόπο.

Και υποπτεύομαι ότι κι ο Χίτσκοκ πιθανόν θα συμμεριζόταν τον ίδιο φόβο δημιουργίας χασμουρητών. Ήταν μια ιδιοφυία από πολλές απόψεις, αλλά κυρίως γιατί δεν ήταν βαρετός.

Είναι λίγο και σαν παιχνίδι σκακιού ή Ταρό, όπου σχεδόν όλες/όλοι χάνουν, είτε επιλέγουν να το συνειδητοποιούν είτε όχι. Ποια είναι η σχέση σου με οποιοδήποτε από τα δύο παιχνίδια;

Μια φίλη μου όντως εργάζεται ως χαρτορίχτρα, έτσι κάποτε μου έριξε τα χαρτιά. «Αυτό είναι εξαιρετικά περίπλοκο», είπε αφού τα είδε. Κι έτσι έχει υπάρξει η ζωή μου έκτοτε, επομένως είχε δίκιο!

Και το σκάκι; Το σκάκι είναι το τέλειο δράμα, δε νομίζεις; Αν ο άλλος παίκτης δεν είναι πράγματι κακός, ποτέ δεν ξέρεις τι θα συμβεί στα επόμενα βήματα- αν δεν είσαι ιδιοφυής σκακιστής, που δεν είμαι.

Κάτω από την ευχάριστη επιφάνειά του το μυθιστόρημά σου φιλοτεχνεί ένα ανησυχητικά αμοραλιστικό, εγωπαθές «πορτρέτο» της ανθρωπότητας.

Ένα πλαίσιο εντός του οποίου η ζωή των άλλων, όταν αξιολογείται ως εμπόδιο, είναι αναλώσιμη και ο θάνατος φαίνεται χρήσιμος. Αρκετά αποκαρδιωτικό, έτσι δεν είναι;

Το ξέρω, και είναι. Αλλά δε χρειάζεται να είναι έτσι.

Τα «ομόλογα» του Καλού, του Φιλικού και του Αξιοπρεπούς δεν τα πάνε και τόσο καλά στο χρηματιστήριο, αλλά ελπίζω να αλλάξει η κατάσταση γι' αυτά σύντομα- γιατί στ' αλήθεια τα χρειαζόμαστε στην κορυφή. Και είναι πραγματικά φτηνά!

Ευχαριστώ

θερμά την Marie Gyllenhammar ([Salomonsson Agency](#)) για την πολύτιμη συμβολή της στην πραγματοποίηση της συνέντευξης.

Το μυθιστόρημα του Κλας Έκμαν [Ikanoi gia ola](#) κυκλοφορεί στα ελληνικά από τις Εκδόσεις Ψυχογιός σε μετάφραση της Αγγελικής Νάτση.